

Ostali brojni prilozi bave se poviješću, slikarstvom, arhitekturom i glazbom, a napisali su ih K. Prijatelj, C. Fisković, I. Fisković, M. Škunca, S. Piplović, D. Božić-Bužančić, F. Buškariol, A. Duplančić, R. Tomić, I. Donadini, N. Bajić-Žarko, N. Machiedo, A. Sapunar, M. Zekan i C. Sardelić.

U dodatku je uvršten pregled aktivnosti Društva u 1987. g. zatim ljetopis kulturnih zbivanja s popisom održanih znanstvenih skupova i izložbi. Na kraju je Š. Jurišić dao pregled bibliografije članaka i radova tiskanih 1986—87. godine.

UZ RUB »ČEZNJE ZA ZAVIČAJEM« RAJMUNDA KUPAREA

(*Rajmund Kupareo, Čežnja za zavičajem — pripovijesti, Hrvatsko književno društvo sv. Cirila i Metoda, Zgreb, 1989*)

D. S. Iv.

Od kad već nisam pročitao knjigu novela! Davno sam prestao i romane čitati, pa i liriku koju sam nekoć tako volio! Sada, kad sam već zakoračio prema trećoj dobi (o starosti je ružno govoriti!), poslije pročitanih (čak i naučenih!) tisuća stranica raznih studentskih skripata i drugih priručnika, pa zatim stalno nove i nove stručne literature i spisa (stari požutjeli listovi ispisani raznim pismima i jezicima postali su mi nove »poslastice«), slučajno mi dođe u ruke Kupareova zbirka novela *Čežnja za zavičajem*. Pročitao sam je »od duška« s pravim zadovoljstvom osjećajući da se vraćam u nešto što mi je tamo davno u đačkim danima bilo poput zavičaja, dio mene i moga svijeta. Ponovno sam se susreo s davnim i dragim neznanim znanцем. Da, upravo tako! Autora sam samo jednom u životu slučajno vidio (nismo se imali prigode ni pozdraviti ni upoznati!), a ipak sam s njim u već prohuja- lim danima moje mladosti prijateljski drugovao. Reći će netko: Kako? Gdje? — Odgovor je: *U morskoj kući*, Kupareovu autobiografskom romanu, koji je u nemaloj mjeri bio i moja »autobiografija« s posve sličnim patnjama, bojaz- nima i nadama, s posve istim gotovo neočekivano sretnim ostvarenjem mla- denačkih snova u svećeničkom pozivu. Zato nije nikakvo čudo što mi je sada bio pravi užitak s Kupareom šetati, makar i u mašti, od Santiaga de Chile preko srednje i sjeverne Amerike do Ankare, Bejruta i Jeruzalema susrećući likove njegovih novela s takvim osjećajem kao da su i oni, poput autora, moji davni neznani znanci.

OD KORALNOG IZVORA DO SUVREMENOG IZRIČAJA

Uz tridesetu obljetnicu klape »Kamen«

Petar Zdravko Blajić

Najjača prirodna utvrda srednje Dalmacije nakon Klisa bio je Kamen, mje- sto udaljeno pet kilometara od Splita. Tvrđava Kamen odolijevala je više od sto godina Turcima dok i ona nije, kao i susjedni joj Klis, tek mletačkom izdajom konačno klonula. Ispod te monolitne klisure, nekada utvrde, po ko- joj se i čitavo mjesto zove Kamen, 10. kolovoza ove godine, muški pjevački zbor — oktet — »klapa« KAMEN proslavila je tridesetu obljetnicu svoga osnutka i gotovo neprekinuta djelovanja.

U malom, siromašnom i težačkom mjestu Kamen uvijek se je i radost i žalost izražavala pjesmom; pjevalo je i mlado i staro, pjevalo se je u crkvi i izvan crkve. U ovom našem stoljeću već nakon prvog svjetskog rata počelo se je organiziranije pjevati, najprije u crkvi, pa na svetkovinama po obližnjim mjestima i u podoknicama — serenadama djevojkama, 1928. grupa mladih zanesenjaka na inicijativu pok. Ivana Jelače i Ante Gabrića osniva tamburaški orkestar, a nešto poslije i pjevački zbor; mjesto je brojilo samo 120 stanovnika. Nekoliko godina kasnije, i opet nekoliko zanesenjaka, odvaja od sebe novac teško zarađen nadničarenjem kod splitskih posjednika i kupuje harmonij uz koji su počeli vježbati pod stručnim vodstvom. U svemu su mnogo doprinijeli i tadašnji bogoslovi mještani, braća, sad već pokojni don Filip Gojo i živući uvijek raspjevani don Ante Gojo. Mali zbor iz tako malog mjesta ravnopravno se je svrstao uz bok poznatijih zborova Splita i okolice. Kvalitet pjevanja redovito im je osiguravao nastupe na smotrama u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu.

Odmah poslije rata u Kamenu se osniva dramska grupa i mješovita pjevačka skupina mladih. 1956. formira se mješoviti pjevački zbor i dječji tamburaški orkestar pod vodstvom Marinka Katunarića; na inicijativu Mate Barića 1958, dakle prije trideset godina, osniva se klapa »Kamen«. U to vrijeme nije postojala niti jedna organizirana dalmatinska klapa osim profesionalnog i poznatog ansambla »Dalmacija« koji djeluje pri Radio-Zagrebu. Bilo je u životu klape i kriznih razdoblja, kraćih prekida u radu zbog kadrovskih, financijskih i drugih poteškoća. Klapa se je ipak održala i bila je, i sada je, glavni organizator i nosilac kulturno-umjetničkog i zabavnog života u mjestu. Mjesna zajednica na različite je načine izlazila klapi ususret ali ju je najviše nosio idealizam članova klape, osobito Dalibora Šupića, najstarijeg pjevača koji pjeva od osnivanja sastava do danas i Branka Terze za kojega se može reći da je duša klape i njezin duhovni vođa. Od 1978. klapa djeluje u okviru KUD-a »Radica Zvonko«. U početku klapa je pjevala lakše obrade pučkih napjeva iz Kamena koristeći se kazivanjem starih pjevača; poslije se je osposobila za složeniji i raznovrsniji repertoar.

Od 1975. do danas je stalni učesnik Omiškog festivala i pet puta je bila finalist. Posljednjih deset godina uvrstila se je u sam vrh dalmatinskog, južno-hrvatskog pjevanja suvremenih klapa. U protekla tri desetljeća imala je preko 800 nastupa u zemlji i inozemstvu, nastupila je dva puta u »Vatroslavu Lisinskom«, na zimskoj olimpijadi u Sarajevu..., predstavljala je Split i Dalmaciju na raznim smotrama i susretima i izvan države, učestvovala je u »Dalmatskim svečanostima«, snimila je vlastitu LP i priprema drugu, snimala je za više radio i TV-centara kod nas, za američku TV-mrežu »EBC«... Ove je godine na Omiškom festivalu dobila dvije druge nagrade, stručnog žirija i publike. Klapa je nagrađivana i odlikovana... Pjevali su i u crkvi, u domovini i u inozemstvu. Kroz 30 godina vodili su je Marinko Katunarić, Petar Cvitanović, Mladen Kordić, ali je najbolje rezultate postigla sa sadašnjim voditeljem Zdenkom Perasovićem.

Na proslavi 10. VIII. na Kamenu, što se je odvila pod pokroviteljstvom Turističkog saveza općine Split i uz pomoć drugih privrednih organizacija, gosti su im bili Pučki (crkveni) pjevači iz Kamena i susjednog Stobreča. Vokalisti Salone, klapa »Filip Dević«, ž. klapa »Split« i glumac Pjero Jelaska; kroz program je vodila Ksenija Urličić, a sve je snimao radio Split i Zagreb i TV-Zagreb koji će to kasnije i emitirati. Proslavu je zamislio i pripremio Mate Barić sa suradnicima a o povijesti klape govorio je prof. Anđelko Gabrić. Organizatori su na proslavu pozvali domaćeg župnika karmelićanina o. Iliju Tipurića i dr. Blajčića, a časne sestre Ančele, njihovi susjedi, počastile su ih svečarskom tortom.

Ova je klapa najveći dio svoga repertoara kroz svoje tridesetogodišnje djelovanje zasnivala na lokalnom dalmatinskom melosu, koji je u najužoj vezi s tradicionalnim crkvenim pjevanjem, koje je proisteklo iz crkvenog pjevanja — gregorijanskog koral. Klapa »Kamen« ponos je svoga mjesta i čitave regije.